Unntatt offentlighet § 20. 1 b

Generalsekretær Ban Ki-moons resulatløse besøk i Burma i begynnelsen av juli er betegnende for en Generalsekretær og en organisasjon som strever med å vise lederskap. I en tid hvor FN og behovet for multilaterale løsninger på globale kriser er mer påkrevet enn noensinne, glimrer Ban og FN med sitt fravær. Det siste halve året, hvor oppfølgingen av de mange krisene som preget høstens Generalforsamling skulle ha brakt Generalsekretæren og FN på banen med full kraft, synes det motsatte å ha skjedd.

I forhold til **finanskrisen** har verken Generalsekretæren, eller Generalforsamlingen, - toppmøtet om finanskrisen i slutten av juni til tross, - markert seg som den viktigste arenaen, og vakuumet er fylt av G-20 og andre aktører. Bans stemme på vegne av G-172 og de fattige er kapt nok blitt registret. En til tider usynlig Generalsekretær i kombinasjon med en heller spesiell president for Generalforsamlingen, har langt på vei satt FN på sidelinjen og organisasjonen har ikke kjent sin besøkelsestid. På **miljø/energiområdet** strever også FN med å være relevant, til tross for det planlagte klimatoppmøtet ved åpningen av Generalforsamlingen til høsten. Selv om Generalsekretæren til kjedsommelighet gjentar at København skal "seal the deal" er det utbredt

bekymring for at FN-toppmøtet ikke kommer til å bidra nevneverdig i prosessen fram mot København.

I de mange politiske/sikkerhetsmessige krisene verden rundt etterlyses også Generalsekretærens lederskap og evne til å levere på verdensorganisasjonens vegne. Burma er et lysende eksempel i så måte. Det manglet ikke på advarsler mot at Generalsekretæren burde dra på dette tidspunkt. Amerikanerne var blant de mest skeptiske til at han skulle reise, mens britene mente han burde. Spesialutsending Gambari var i utgangspunktet også skeptisk, men Ban insisterte. Gambari viste til at den senere tids negative medieomtale (titler som "Whereabouts unknown" in The Times og "Nowwhere Man" i Foreign Policy) hadde gjort Ban enda mer oppsatt på å besøke Burma. Etter et tilsynelatende resultatløst besøk av Generalsekretæren, vil FNs "good offices" bli ytterligere vanskeliggjort. Spesialutsending Gambari vil ha store problemer i fortsettelsen etter at "the top man" har feilet og generalene i Yangoon ikke lenger vil møte ham.

Et annet eksempel på svak håndtering fra Generalsekretærens side er krigen på **Sri Lanka**. Generalsekretæren var en maktesløs observatør av at sivile i tusentall mistet livet og ble fordrevet fra sine hjem. Myndighetene i Colombo nektet å ta i mot Generalsekretæren mens krigen pågikk, men han ble hjertelig invitert, og akseptere en invitasjon så snart krigen var "vunnet". Selv om FNs humanitære innsats har vært aktiv og hederlig nok, har Generalsekretærens moralske stemme og autoritet vært fraværende.

Også i andre "kriseområder" eksempelvis **Darfur, Somalia, Pakistan, Zimbabwe og ikke minst Kongo**, synes Generalsekretærens ofte tafatte og lite engasjerte appeller å falle på stengrunn. Mange vil også hevde at håndteringen av undersøkelseskommisjonen etter krigen i **Gaza**, endte opp men en vinglete og overforsiktig oppfølging.

Mer overraskende, og desto mer skuffende er at Ban Ki-moon har vært tilnærmet fraværende på **nedrustnings- og ikkespredningsområdet.** Dette var et felt han selv framholdt som et av satsningsområdene før han tiltrådte. Omorganiseringen av avdelingen for nedrustning til et kontor direkte underlagt Generalsekretæren ledet av en Høyrepresentant, bar bud om stor satsing på dette området, også gitt Generalsekretærens egen bakgrunn på den koreanske halvøy. Med en ny ikke-spredningsavtalegjennomgang i 2010 og en amerikansk administrasjon som har satt teamet langt høyere på dagsorden, er det forstemmende at ikke Generalsekretæren i sterkere grad engasjerer seg.

Felles for alle disse sakene er at en konturløs Generalsekretær med manglende karisma, ikke kompenseres med høyprofilerte og synlige medarbeidere. Ban har gjennomgående valgt spesialutsendinger og ledere i sekretariatet som heller ikke utmerker seg synlig, med unntak av i Afghanistan . Dessuten synes han å ville foretrekke selv å være i sentrum, uten konkurranse fra sine medarbeidere, og lar det skinne rimelig klart igjennom at medieuttalelser er forbeholdt ham selv. Resultatet er at FN blir en mindre synlig og relevant aktør på områder hvor det hadde vært naturlig, - og nødvendig med et aktivt FN-engasjement. Et hederlig unntak er utnevnelsen av Helen Clark som ny leder for UNDP. Hun har på kort tid vist gode takter. Det blir interessant å følge om hun får rom til å profilere FN på utviklingssiden. Som kvinne fra den del av verden kan Clark fort seile opp som en konkurrent for Bans andre periode.

Uten å henfalle til klisjeer, er det nødvendig å minne om at å lede en organisasjon med 192 medlemsland, selvsagt ikke er enkelt. Det er ikke mulig å få i stand enighet blant medlemslandene i noen av disse konfliktene, og siden Bans ledelsesfilosofi er sterkt preget av konsensustenkning, fører dette lett til inaktivitet, maktesløshet og manglende profilering. En Generalsekretær i FN må imidlertid tåle, og burde kunne leve med å bli kritisert av enkelt land så lenge han står fast på FNs grunnleggende prinsipper. Generalsekretæren gjør i alt for liten grad bruk av sin posisjonen som talestol for disse prinsippene.

Som kjent var det et bevist valg fra den daværende **amerikanske administrasjon** at man ikke ønsket en aktivistisk Generalsekretær. Den nye amerikanske administrasjonen har ennå ikke signalisert noen endret holdning til Ban, selv om det ryktes at enkelte i Washington nå omtaler Ban som "a one-term SG". Det sies at folkene rundt både Susan Rice og Hillary Clinton er svært negative til Ban, men de to har fortsatt til gode å ha ytret seg om saken. **Kina** er nok også rimelig fornøyd med ham og det er i første rekke Kina som sitter på nøkkelen til om hvorvidt Ban vil bli fornyet for en andre periode. **Russland** har lenge vært misfornøyde med Generalsekretæren både i forhold til håndteringen av Kosovo og Georgia, men også på grunn av manglende rekruttering av russere i viktige posisjoner. Samtidig er Russland godt tjent med en ikke for intervensjonistisk Generalsekretær.

Blant medlemslandene for øvrig merker man at oppfatningen av Ban etter halvgått løp blir stadig mer negativ. Av de mange som mente at han burde gis mer tid, at alt ville bli bedre når han ble varm i trøya, og at sammenligningen med forgjengerens karisma var urettferdig, er tonen nå at læringspotensialet synes å være oppbrukt og at manglende karisma faktisk er et problem. Generalsekretæren synes å fungere godt nok når han holder seg til manus, og stiller opp på møter og arrangementer i stor utstrekning. Problemet oppstår når han er "on his own" hvor han ikke evner å sette dagsorden, skape entusiasme og vise lederskap, - heller ikke internt. Bans manglende engasjement og interesse for å sette seg godt nok inn i sakene, gjør at han heller ikke blir en effektiv aktør eller forhandler i det mange konfliktsituasjonene han forventes å skulle håndtere.

Stemningen på "huset" betegnes fortsatt som **lite motiverende**, med en beslutningsstruktur som preges av at informasjon både opp og ned i systemet filtreres gjennom den alle steds nærværende assisterende kabinettsjef Kim. Etter den senere tids negative medieomtale av Generalsekretæren, skal **stemningen på 38. etasje være temmelig anspent.** Ban har stadige raseriutbrudd, som selv sindige og erfarne medarbeidere har problemer med å takle. Forholdet til nestkommanderende Migiro er like anstrengt og hennes handlingsrom synes om mulig å ha blitt mindre. Det går stadig **rykter om utskiftninger og omrokkeringer**. I tillegg til rykte om at Migiro er på vei ut, ryktes det at OCHA-leder Holms, som overveiende får god omtale, skal overta som Chef de Cabinet, og at Nambiar skal slutte. Det samme sies om leder for den politiske avdelingen, Pascoe og at Holms også er kandidat til å overta etter ham. Britene er nok fortsatt meget opptatt av å få "tilbake" den stillingen. Dette er imidlertid kun rykter og mest sannsynlig kommer Ban til å kjøre med samme mannskap, - i hvert fall ut dette året. Om dette er godt nok for en andre periode vil kun tiden vise.

Juul